

▶ Aires del segle

TERESA COSTA-GRAMUNT

Locutores

La meva tia Angeleta, germana de la meva mare, tenia una vocació secreta per a mi. Bé, secreta no, ja que m'ho va dir més d'una vegada. Li hauria agradat que fos locutora de ràdio. *Tens la veu clara, recites bé i no t'entranques gens a l'hora de llegir! Faries una bona locutora, em deia.*

En el temps de la meva infantesa, la ràdio era el mitjà de comunicació més universal. Com a oient em fixava en les veus de les locutores. Hi havia veus femenines que m'agradaven més: eren les que musicalment parlant corresponen a la veu de contralt. De la mateixa manera que parlem amb els gestos, també parlem amb la veu, i els matisos més baixos donen profunditat a la dicció. En aquella època sense televisió, la veu havia d'invocar les imatges del relat radiofònic, i a fe que hi havia locutors i locutores que ho aconseguiren amb les seves veus plenes de color!

Tot un art, la locució, que moltes vegades va ser après de manera autodidacta. Molts locutors i locutores de la primèria de la ràdio, i encara molts anys després, van fer-se mentre aprenien l'ofici. Aviat es compliran els 90 anys de la primera emissió radiofònica a Ràdio Barcelona, el 14 de novembre de 1924. Al cap de pocs anys van anar apareixent emissores de ràdio per tot el territori català.

Des del primer moment, les dones van posar-se darre el micròfon per donar veu a les notícies, conduir programes musicals, gravar anuncis, actuar en les novel·les radiofòniques, fer entrevistes. D'aquestes pioneres en el món de la ràdio a Catalunya, de les quals cal fer-ne no només memòria històrica sinó també homenatge pels reptes que van haver de superar, en parla Sílvia Espinosa al seu llibre (fruit de la seva tesi doctoral llegida el 2008 a la Universitat Autònoma de Barcelona) *Dones de ràdio. Les primeres locutores de Catalunya* (Albertí editor).

Vilanova i la Geltrú, amantent als aires d'aquells anys vint, creatius, avanguardistes, va ser un dels indrets catalans on de seguida va aparèixer una emissora de ràdio. La primera locutora –i en plantilla!– de Ràdio Vilanova i la Geltrú, EAJ-35 va ser Núria Fraire. Hi va arribar el 1933.

“

La primera locutora -i en plantilla!– de Ràdio Vilanova EAJ-35 va ser Núria Fraire

”

Només tenia 16 anys, quan va començar. *Radiàvem principalment al vespre. Els meus amics es posaven a les Rambles a sentir-ho, doncs hi havia altaveus...* Una vegada, juntament amb el locutor Serra-Novas, Núria Fraire va sortir a fora de l'emissora per retransmetre per tot Catalunya, endevineu què: el Carnaval de Vilanova del 1936, i des del balcó del Foment!

Una altra locutora vilanovina ressenyada per Sílvia Espinosa és Candelària Simón, que va arribar a l'emissora un any més tard que Núria Fraire. Hi va entrar per fer-se càrrec d'un programa femení, on tant es recomanaven cosmètics miraculosos com es pretenia endevinar el futur. Sembla que Candelària Simón tenia dots telepàtiques. *Tothom tenia consciència*

que es trobava davant d'un cas enigmàtic, relata Xavier Garcia en la seva crònica de la vida de Ràdio Vilanova.

Després del 1939, en època franquista, la veu femenina de Ràdio Vilanova va ser Carmen Fernández Olivella. *Jo llegia, ja m'ho donaven fet. Jo no escrivia cap guió*, diu Carmen Fernández. Als anys quaranta i cinquanta, les emissions de Ràdio Vilanova eren bàsicament musicals, sobretot de discos dedicats, ràdioteatre i programes de beneficència. Carmen Fernández, després de 22 anys de locutora oficial, va deixar la ràdio per casar-se. Tenia 42 anys. Els qui la van conèixer asseguren que va ser una gran professional. Aviat bufarien nous aires, a la ràdio i a tots els mitjans de comunicació. Però aquest és un altre relat.